

Dunnas che ston endirar per amur dal celibat

Relaziuns intimas tranter dunnas e spirituals èn adina vegnidas tabuisadas e marginalisadas

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **I dat in'uniun per dunnas che pate-schan pervi dal celibat. L'uniun ha dacurt tramess ina statistica a la Conferenza dals uvestgs svizzers. 310 dunnas e 146 uffants cumparan en questa statistica. Davos las cifras stattan crudaiplas sorts. La presidenta da l'uniun Gabriella Loser Friedeli di tar questas cifras: «Quai è sulet il piz dal culm da glatsch.»** «ZöFra» è la scursanida dal num d'uniun. Scrit ora vul quai dir «Verein der vom Zölibat betroffenen Frauen in der Schweiz». Il numer da telefon suvegnan ins tar il 111. L'uniun è vegnida fundada il 2000. Sia istorgia ha cumenzà diesch onns avant.

In grond basegn

A l'entschatta dals onns 90 è sa furmada ina rait da dunnas che stevan en ina relaziun intima cun in spiritual u conventual. Questa rait è s'enfirmida cura che l'uestg *Hansjörg Vogel* ha fatg enconuschent ch'el saja daventà bab. Cun questa chaschun ha la gruppa da dunnas tramess brevs a 150 dunnas che vivevan tenor lur savida era en ina relaziun cun in spiritual. 100 respostas èn vegnidas enavos. Da quellas èsi resortì ch'i exista in grond basegn da s'unir. Il

1996 hai dà l'emprim inscunter. Quater onns pli tard han las dunnas fundà l'uniun.

20 onns ina relaziun zuppada

La biografia da la presidenta da l'uniun è tipica. «Pli che ventg onns hai jau vivì en ina relaziun zuppada cun in conventual», raquinta Loser Friedli. Avant nov onns han els finalmain maridà.

Malgrà questa dira experientscha na haja ella strusch ina giada pensà londervi d'extrar. Cun la baselgia catolica sco instituziun haja ella segir tschertas fadias. Ella haja p. ex. difficultads cun questa tenuta stinada da betg prender enconuschientscha da la realitad. Tuttina di ella: «Jau sun ina catolica persvadida.» Ella entaupia adina puspè buna glied en questa baselgia. Ella saja activa en il cussegl-pravenda. «Jau sper anc adina ch'igl è pussaivel da muventar insatge. Ma i sto vegnir da la basa e na da surengiu.»

Reacziuns positivas

L'uniun consista da 50 commembras activas ch'èn sa scrittas en. In'otra part da l'uniun èn las gruppas d'agid. En pliras regiuns hai era persunas da contact che porschan sustegn a dunnas pertutgadas. Quai èn anc ina giada bunamain tschient persunas che n'èn betg

sin la glista da commembers u commembras. Quella glied lavura per part era en la baselgia e sto perquai restar anonima.

Fin ils 12 da matg da quest onn ha l'uniun emprendì d'enconuscher 310 biografias da dunnas che han già u han relaziuns cun spirituals u conventuals. Da quellas relaziuns èn resortids 146 uffants. Ils 12 da matg ha l'uniun inoltrà sia statistica a la Conferenza dals uvestgs svizzers. Il medem di èn las cifras vegnidas publitgadas en il «Tages-Anzeiger». Sin quai hai dà bleras reacziuns. «Tattas, tats u ondas han telefonà e fatg da savair ch'els hajan in biadi u ina biadia, in nev u ina nezza che saja era naschida suenter ina tala relaziun.» I haja da be reacziuns positivas. La glied haja ditg ch'i saja uras da metter sin maisa il tema.

«Quai fa vegnir malsaun»

Il pir saja il taschair, di Loser Friedli che ha sezza senti quai cun corp ed olma. «Viver ina relaziun zuppada e na pudair dir a naging tge ch'ins viva, quai fa malsaun.» Las dunnas stettian massivamain sut pressiu dals umens che teman che lur existenza vegnia destruida. Intginas dunnas gajan enturn dus u trais onns cun in numer da telefon en satg avant ch'ellas prendian si contact cun l'uniun.

La suffrientscha sto daventar insupportabla fin ch'ina dunna telefonescha.

«Bleras han raquintà a mi lur vita al telefon», di la presidenta. L'emprim discurs saja savens l'emprim pass per schliar il problem. «Mintga dunna manegia ch'ella saja la suletta cun questa sort.» I fetschia bain a las pertutgadas d'udir ch'ellas sajan betg las sulettas. I saja bun, sch'ellas emprendian d'enconuscher autras dunnas che hajan fatg atras il medem e che hajan chattà schliaziuns.

Tge fa l'um?

Las schliaziuns sajan fitg individualas e dependian da la vegliadetgna. Intginas relaziuns gajan dapart. Bleras tegnian. Dunnas sur 45 onns – ellas lavuran savens per la baselgia – spetgian per ordinar fin ch'il partenari vegnia pensiunà. Intginas spirituals en quella situaziun emprouvan da survegnir ina pensiun anticipada. Suenter la pensiun gaja il pèr ad abitar en in'otra regiun ed emprouva da giudair la vegliadetgna communal uschè bain sco pussaivel.

Per conventuals saja i pli difficil. Els na hajan nagina pensiun, sch'els sortian da la claustra.

Spirituals sut 50 onns midian savens lur «clamada», sche la partenaria vegnia en speranza u sch'els vegnian denun-

ziads. En tals cas emprouvan ins da cuntanscher che l'um possa daventar laic e lavurar sco assistent pastoral. Uschia possa l'um restar sin sia professiun e far quai ch'el haja emprendì. I dettia dentant era in'entira ritscha dad umens che sajan vulnerads e trumpads. Els na veglian avair da far nagut pli cun la baselgia. Loser Friedli enconuscha intgins anteriurs spirituals che lavuran oz en domenas socialas. Trais auters gudognan lur paun da mintga di sco manschun da taxi, sco ortulan e sco survegliader d'ina piazza da camping.

Bleras relaziuns restian per adina en il zuppà. Schizunt relaziuns cun plirs uffants.

Telefon da contact: 026 470 18 32.

Pagina d'internet: www.kath.ch/zoefra

Tge è il celibat?

Il celibat munta tenor lexicon la nunmaridadad da l'um. Entras quai che la sexualitad ordaifer la lètg è scumandada da la baselgia, na dastgan spirituals e conventuals catolics betg avair relaziuns intimas.